УДК 378.147:37.018.43(477)

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ, ДОСВІД, ІННОВАЦІЇ

Д'яченко М.Д., д.пед.наук,
Класичний приватний університет м. Запоріжжя
Вербицька В.І., доцент, Челомбітько Н.В., здобувач вищої освіти
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Складний етап розвитку українського суспільства, що протягом тривалого періоду перебуває в умовах воєнного стану та глибоких соціально-економічних трансформацій, особливо гостро потребує кваліфікованих фахівців у сфері державного управління. Від ефективності діяльності управлінських кадрів нині залежить не лише стабільність функціонування державних інституцій, а й здатність країни забезпечити своє відновлення та подальший розвиток.

Підготовка висококваліфікованих фахівців для України є одним із пріоритетних завдань, що потребує системного вирішення засобами освіти. До повного насичення національного ринку компетентними управлінцями ще далеко, проте цей процес є незворотним і поступово набирає темпів. Країні потрібні професіонали у сфері економіки та державного управління, здатні ухвалювати ефективні рішення в умовах невизначеності та кризових викликів. [1]

Водночас, попри розмаїття форм навчання, не всі вони сьогодні використовуються максимально ефективно чи доступні кожному, хто прагне здобути освіту. Забезпечення рівного доступу до освітніх послуг, зокрема для громадян, які вимушено перемістилися або проживають у зонах підвищеної небезпеки, стає одним із головних завдань сучасної

вищої школи. У цьому контексті особливого значення набуває дистанційне навчання, яке відкриває можливість отримати освіту незалежно від місця перебування.

Завдання системи вищої освіти полягає в розширенні можливостей професійного розвитку громадян, адже лише творча, ініціативна та освічена особистість здатна зробити внесок у відбудову держави. Мета підготовки економістів і менеджерів – досягнення максимальної професіоналізації та практичної готовності діяти в складних умовах воєнного та післявоєнного періоду.

Вивчення зарубіжного досвіду в галузі управління є безумовно корисним, проте підготовка фахівців повинна здійснюватися з урахуванням українських реалій, специфіки ринку праці та потреб національної економіки. Необхідно вдосконалювати методики навчання, поєднуючи найкращі світові підходи з вітчизняною практикою. Значна частина управлінців потребує оновлення знань і навичок для роботи в умовах ринкової та воєнної економіки, тому підготовка фахівців нового типу набуває особливої актуальності.

Досвід функціонування системи освіти в умовах воєнного стану став безпрецедентним для України. З початку повномасштабного вторгнення освітні заклади були змушені оперативно адаптуватися до нових реалій, забезпечуючи безперервність навчального процесу навіть за умов постійних загроз безпеці, відключень електроенергії та нестабільного інтернет-зв’язку. Саме дистанційне навчання стало тим інструментом, який дозволив зберегти єдність освітнього простору країни та підтримати зв’язок між викладачами й студентами незалежно від місця їхнього перебування.

Педагогічні колективи продемонстрували високу мобільність та професійну гнучкість. Було впроваджено використання різноманітних онлайн-платформ — Google Classroom, Moodle, Zoom, Microsoft Teams, а

також українських освітніх ресурсів. Ці інструменти дали змогу забезпечити інтерактивність, комунікацію та контроль знань навіть у складних умовах. Особливу роль відіграли цифрові технології, що дозволили організовувати відеолекції, тести, форуми для обговорення навчальних питань, консультації та індивідуальну роботу студентів. [2]

Важливою перевагою дистанційної освіти у період війни стало збереження можливості навчання для внутрішньо переміщених осіб та студентів, які тимчасово виїхали за кордон. Вищі навчальні заклади оперативно переглянули навчальні плани, запровадили асинхронне навчання, що дозволяє виконувати завдання у зручний час, а також розширили практику електронного оцінювання. Такий досвід сприяв підвищенню автономності студентів і розвитку їхніх навичок самоорганізації.

Водночас воєнні реалії актуалізували питання психологічної підтримки учасників освітнього процесу. Значна частина навчальних закладів створила внутрішні служби психологічної допомоги, організувала зустрічі у форматі онлайн для підтримання морального стану студентів та викладачів. Цей аспект став невід’ємною складовою сучасної системи дистанційного навчання, орієнтованої не лише на передачу знань, а й на збереження людяності, стійкості та віри у майбутнє.

Таким чином, досвід дистанційного навчання в умовах війни довів свою ефективність і життєздатність. Він став поштовхом до переосмислення освітніх підходів, сприяв розвитку цифрової грамотності педагогів і студентів, а також формуванню нової культури навчання, заснованої на гнучкості, взаємопідтримці та спільній відповідальності за результат. Цей досвід доцільно узагальнювати, систематизувати й використовувати як основу для подальшого вдосконалення освітньої політики України у післявоєнний період [3].

Для підвищення результативності дистанційного навчання необхідно проводити системний моніторинг його ефективності, аналізувати результати, визначати резерви розвитку та шляхи підвищення якості освітніх послуг. Ефективна система має забезпечувати постійну взаємодію між викладачами та студентами, використовуючи сучасні цифрові платформи, інтерактивні інструменти та адаптивні навчальні програми.

Дистанційне навчання базується на певних принципах: модульності, збалансованому поєднанні традиційних і новітніх форм, педагогічній доцільності, гнучкості та доступності. Дотримання цих принципів сприяє узгодженню цілей, завдань і технологій підготовки фахівців із державною політикою у сфері освіти та потребами національного ринку праці.

Сьогодні дистанційна освіта в Україні є не лише актуальною, а й стратегічно важливою. Вона сприяє збереженню людського потенціалу, забезпечує рівні можливості для всіх громадян і стає невід'ємною складовою процесу відновлення та розвитку держави. Її подальше вдосконалення — це необхідність часу, продиктована реаліями війни та потребою формування нової генерації фахівців, здатних працювати на благо країни навіть у найскладніших умовах.

Література :

1. Марчук А. Якість вищої освіти в надзвичайних умовах: освітні втрати й дисфункції цифровізації вищої освіти та дистанційного навчання. *Socio-Economic Relations in the Digital Society,* 2023. № 1(47), С. 80-89.

2. Андрущенко В. П. Дистанційна освіта в Україні: виклики, досвід, перспективи. *Вища освіта України*. 2022. № 3. С. 5–14.

3. Троцько В., Чернозубкін І. Досвід використання системи дистанційного навчання в умовах воєнного стану. *Вчені записки Університету «КРОК».* 2023. № 2(70), С. 100–105.